
DE HOND IN DE POT

50 spreekwoorden en gezegden gefotografeerd

Tosca Lindeboom
Annette Wiesman
Astrid Zuidema

Uitgeverij Ploegsma Amsterdam

Met het hoofd in de wolken lopen

Zo gelukkig zijn dat je er met je gedachten niet bij bent, dagdromen.

‘Hij is zo verliefd dat hij al dagen met zijn hoofd in de wolken loopt.’

Een hoofd in de wolken, dat is een dromerig hoofd. Al in de oudheid beschreef de Griekse schrijver Plato hoe sommige verstrooide professors zó verdiept waren in de sterrenhemel boven zich, dat ze niet keken waar ze liepen en struikelden over iets op de grond. Dat is natuurlijk vrij onhandig. Maar we kunnen ook denken aan de geest uit de fles, uit het bekende Arabische sprookje *Aladin en de Wonderlamp*. De geest vervulde wensen en maakte dromen waar, en was zo groot dat zijn hoofd tot aan de wolken reikte.

De indianen hadden oog voor de positieve kanten van dromerige hoofden, zolang die maar werden gecombineerd met een praktische manier van doen: ‘Wie met zijn hoofd in de wolken loopt en met zijn voeten op de grond, is een groot mens.’ De Amerikanen namen deze uitdrukking over: ‘Hij staat met zijn voeten ferm op de grond, maar heeft zijn lichte hoofd in de wolken.’

Zich gedragen als een olifant in de porseleinkast

Je onhandig of tactloos gedragen.

‘Oeps, ik ben soms ook net een olifant in een porseleinkast.
Nu heb ik ook nog mijn thee over het toetsenbord heen gegooid, sorry!’

Zou die olifant soms op zoek zijn naar een gebloemd porseleinen theekopje om rustig zijn thee uit te drinken? Nee hoor, grapje. Want dat de combinatie kast + olifant rampzalig uitpakt, kan je kleine broertje of zusje ook wel bedenken. En dan hebben we het hier niet eens over zomaar een kast, maar over een porseleinkast: een siermeubel met glazen deurtjes waarin mensen hun mooiste servies bewaarden, zodat ze het konden laten zien aan hun visite. Dat servies was vaak een erfenis van de voorouders en kwam soms uit het verre China. Bijzonder, kostbaar en... breekbaar. Vroeger zeiden mensen ook wel eens: ‘Parbleu, ik werd bij die dame zó slecht ontvangen, gewoon als een aap in de porseleinkast.’ En wat ze liever ook niet in hun porseleinkast zagen, waren een dronkenman, een wilde bok, een kat en een paard. Het wordt steeds drukker en gezelliger in die porseleinkast!

Als twee honden vechten om een been, loopt een derde ermee heen

**Als twee mensen om iets vechten, kan een derde persoon
er makkelijk met de buit vandoor gaan.**

‘Als jullie zo om die opblaaskrokodil blijven ruziën, dan geef ik hem
aan jullie zusje. Als twee honden vechten om één been..’

De hond is een van de populairste dieren in het land van de spreekwoorden en gezegden. Hij staat symbool voor trouw. Maar in de middeleeuwen waren honden niet de tamme, goedgemanierde en weldoorvoede dieren die we nu kennen. Het waren straatschooiers, altijd op zoek naar iets te eten. Speciaal hondenvoer bestond nog niet en dus hoopten ze dat ze tijdens de maaltijden iets toegeworpen kregen: vleesrestjes of botten. En reken er maar op dat áls er dan iets door de lucht vloog, er tussen dat stelletje arme sloebbers af en toe een gevecht uitbrak.

Het hoofd koel houden

Tijdens een moeilijke situatie niet in paniek raken, kalm blijven.

'Aaah! De computer is gecrasht en ik moet morgenochtend mijn werkstuk inleveren!'

'Rustig maar, laten we het hoofd koel houden. We verzinnen wel iets.'

We weten dat het niet kan, maar soms zou het zó fijn zijn als je in moeilijke situaties je hoofd even letterlijk koud zou kunnen maken, bijvoorbeeld door het in de koelkast te leggen. Als je snel een besluit moet nemen terwijl je gestrest bent, kan het namelijk soms net aanvoelen alsof je kortsluiting in je hoofd hebt.

Toen de geleerde dokter Boerhaave driehonderd jaar geleden stierf, liet hij één boek na met daarin één zin. Hij schreef: 'Houd uw hoofd koel, uw voeten warm en prop niet te vol uw darm, dan houdt u de dokter arm.' Wie deze raad opvolgde, zou volgens hem dus zijn hele leven lang gezond blijven.

